

Odůvodnění

Obecná část

I. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA) u návrhu právní úpravy způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamů o úrazu

Důvod předložení

Způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu, je v současnosti upraven nařízením vlády č. 494/2001 Sb. Toto nařízení vlády bylo vydáno na základě § 133c odst. 7 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Cílem tohoto právního předpisu je vytvořit systém evidence pracovních úrazů, opírající se o knihu úrazů a záznam o úrazu a o ohlášení pracovního úrazu tak, aby byla zajištěna informovanost příslušných orgánů a institucí o vzniklé události a aby byl vytvořen uspokojivý podklad pro statistická sledování pracovních úrazů.

Dne 1. 1. 2007 nabyt účinnosti zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který zákon č. 65/1965 Sb. zrušil. Tím pozbylo platnosti i ustanovení § 133c, zmocňující vládu k vydání nařízení vlády, upravujícího tuto problematiku. Nařízení vlády č. 494/2001 Sb. však nový zákoník práce ponechal v platnosti a v § 394 odst. 1 písm. c) stanovil, že se podle dosavadní právní úpravy postupuje do vydání nového právního předpisu. V důsledku toho nelze dosud platné nařízení vlády novelizovat a je třeba vydat nový právní předpis.

Ustanovením § 105 odst. 7 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, je vládě uloženo stanovit nařízením vlády způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.

V devítiletém období aplikace nařízení vlády č. 494/2001 Sb. došlo k řadě nových skutečností, na které je nutno v právním řádu reflektovat. Do nového nařízení vlády je třeba zakotvit nezbytné změny, vyplývající z požadavků vzniklých v průběhu účinnosti nařízení vlády č. 494/2001 Sb. Změny souvisí nejen se zavedením nových identifikátorů subjektů nebo činností, ale i s potřebou zpřesnění statistických sledování, navazujících na evropské předpisy, zejména na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 ze dne 16. prosince 2008 o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ale i na Evropskou statistiku pracovních úrazů (ESAW), obsahující soubor ukazatelů, každoročně v členských zemích zjišťovaných. Za nezbytnou považují novou úpravu evidence pracovních úrazů též orgány inspekce práce, orgány báňské správy a Český statistický úřad. Předkládá se proto návrh nařízení vlády, který má dosud platnou právní úpravu nahradit. V souvislosti s ochranou osobních údajů návrh nařízení vlády navazuje rovněž na směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně

fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, které odpovídá zákonu č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Stávající záznam o úrazu

- neobsahuje některé údaje, které je nutno doplnit,
- požaduje údaje ve struktuře, která se v současné době nepoužívá (např. OKEČ),
- používá pojmy, které již v právním řádu neexistují, např. porušení pracovní kázně, který byl zrušen,
- obsahuje pojmy, které vyvolávají aplikační nejasnosti, např. pokud jde o zdroje úrazu,
- nereflektuje na skutečnost, že s ohledem na lhůty pro zasílání nemůže záznam o úrazu některé skutečnosti zahrnout, např. délku pracovní neschopnosti, kterou požaduje EU,
- se omezuje pouze na písemnou formu záznamu o úrazu a nepředpokládá její ekonomičtější elektronické zasílání.

Novým podmínkám pak neodpovídá samo nařízení vlády, které je nezbytné upravit.

Cíl:

Vyjmout právní úpravu evidence a hlášení pracovních úrazů z režimu přechodných ustanovení a umožnit v budoucnu upravovat právní úpravu této problematiky, zejména s ohledem na vyvíjející se právo EU a národní potřeby, její novelizací.

Vydat nové nařízení vlády, opírající se o § 105 odst. 7 zákoníku práce a upravit jej v souladu s platným právem EU, zejména s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 ze dne 16. 12. 2008 a s platným právním řádem.

Návrh variant řešení

Varianta 1: „nulové opatření“

Nepřijetí nového nařízení vlády by znamenalo konzervaci současné nevyhovující právní úpravy, neboť ji nelze novelizovat. To ve svých důsledcích znamená zejména nemožnost upravit v ní, v návaznosti na přímo použitelné předpisy EU, problematiku evidence a hlášení úrazů podle požadavků statistického sledování EUROSTAT a ponechat v platnosti právní úpravu, která v některých ustanoveních neodpovídá změnám právního řádu.

Varianta 2: Vydání nového nařízení vlády, jak to předpokládá § 394 odst. 1 písm. c) zákoníku práce podle předloženého návrhu.

Varianta 3: Řešení cestou samoregulace

Samoregulace či spoluregulace nepřichází v daném případě v úvahu. Vydání prováděcího právního předpisu ukládá vládě zákon, systém evidence a hlášení úrazů je nutno založit obecně závazným právním předpisem. Tato varianta by znamenala zhroucení statistického sledování této problematiky.

Vyhodnocení nákladů a přínosů

Varianta 1:

Nerespektování přímo použitelných předpisů ES by mohlo znamenat postih ze strany Evropské komise.

Varianta 2:

Návrh nařízení vlády nezatíží státní rozpočet ani jiné veřejné rozpočty. Možnost elektronické komunikace s příslušnými orgány a institucemi, i přes zavedení záznamu o úrazu – hlášení změn, může znamenat přínos ve formě úspor na mzdových a režijních nákladech zaměstnavatelů.

Náklady na sepsání záznamu o úrazu

Počet záznamů o úrazu ve vztahu k počtu organizací, jejich velikosti a počtu zaměstnanců (údaje za rok 2007)

Počet pracovních úrazů		Organizace		ZÚ/rok/1 org.	Zaměstnanci		ZÚ/rok/100 zam.
celkem	64500	celkem	265000	0,24	celkem	4160000	1,6
VO	56700	VO	30000	1,89	VO	3170000	1,8
MO	7800	MO	235000	0,03	MO	990000	0,8

VO ... velké organizace

MO ... malé organizace (do 25 zaměstnanců)

Počty pracovních úrazů, organizací a zaměstnanců byly zaokrouhleny.

Počet záznamů o úrazu ve vztahu k ekonomické činnosti organizace* (údaje za 1. pololetí 2007)

Ekonomická činnost	Organizace	Počet pracovních úrazů	ZÚ/1 org. / 6měs.	Zaměstnanci	ZÚ/100 zam.
Zemědělství, myslivost a související činnosti	1371	1950	1,42	89131	2,19

Lesnictví a související činnosti	122	374	3,07	18115	2,06
Zpracování dřeva, výroba dřevařských, korkových, proutěných a slaměných výrobků (kromě nábytku)	314	756	2,41	23980	3,15
Výroba základních kovů a hutních výrobků	162	1151	7,10	53220	2,16
Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)	1128	2571	2,28	110268	2,33
Recyklace druhotných surovin	57	73	1,28	3533	2,07

* Obory ekonomické činnosti ve kterých počet pracovních úrazů na 100 zaměstnanců přesáhl počet 2

Náklady na sepsání záznamu o úrazu

Doba potřebná na sepsání 1 záznamu o úrazu dle složitosti, zejména dle rozsahu podrobného popisu příčin a okolností za nichž došlo k úrazu (D 9), byla zjištěna experimentálně a pohybuje se v rozmezí od 7 do 16 minut.

Podle údajů za rok 2007:

Průměrný měsíční výdělek vč. nákladů
zaměstnavatele (tzv. superhrubá mzda) ... 29 284,20Kč
Průměrný hodinový výdělek vč. nákladů
zaměstnavatele 168,98 Kč
Průměrný výdělek za 1 minutu vč. nákladů
zaměstnavatele 2,82 Kč

**Mzdové náklady na zpracování jednoho
záznamu o úrazu činí od 19,74 Kč do 45,12 Kč**

Náklady na formuláře:

Formulář „Záznam o úrazu“ vydaný SEVT 1,85 Kč za formulář + poštovné

Internetový přístup na formulář, který je možno
přímo vyplnit a poté vytisknout a odeslat
(např. www.bozpinfo.cz/rady/formulare) 0,48 Kč náklady na 3 listy
kancelářského papíru + poštovné

Elektronický formulář vč. odeslání prostřednictvím
Internetu bez nákladů.

Souhrn

Podle **velikosti organizace** činí náklady na sepsání záznamů o úrazu v průměru **ročně**:

na organizaci	4,74 až 10,88 Kč,
z toho na	
velkou organizaci	37,31 až 85,28 Kč,
malou organizaci	0,59 až 1,35 Kč.

Podle **ekonomické činnosti** organizace činí náklady na sepsání záznamů o úrazu u nejzatíženějších odvětví **ročně**:

výroba základních kovů a hutních výrobků	280,31 až 640,70 Kč,
lesnictví a související činnosti	121,20 až 277,04 Kč,
výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)	90,01 až 205,75 Kč.

Varianta 3:

Důsledky by v této oblasti byly obdobné, jako u varianty 1.

Dotčené subjekty

	Zvýhodněné subjekty	Znevýhodněné subjekty
Varianta 1	Zaměstnavatelé	Státní orgány
Varianta 2	Státní orgány	
Varianta 3		• Státní orgány • Zaměstnavatelé • Další instituce, např. pojišťovny

Konzultace

Při zpracování návrhu byly konzultovány některé státní orgány, např. Český statistický úřad, Ministerstvo obrany, Český báňský úřad, Státní úřad inspekce práce a dále Českomoravská konfederace odborových svazů a Výzkumný ústav bezpečnosti práce. Návrh byl rovněž posouzen Stálým výborem pro legislativu Rady vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, v němž jsou zastoupeni rovněž sociální partneři. Konzultace vedly v této fázi k dohodě o obsahu návrhu, který je předložen.

Implementace a vynucování

Vynucení v nařízení vlády uložených povinností je zabezpečeno stanovením skutkových podstat přestupků a správních deliktů a na to navazujících sankcí v zákoně č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. Jde o § 17 odst. 1 písm. k) – n) a o § 30 odst. 1 písm. k) – n), podle nichž může orgán inspekce práce uložit pokutu, jestliže zaměstnavatel uložené povinnosti neplní.

Přezkum účinnosti

Dodržování nařízením vlády uložených povinností se projeví zejména v ročních souhrnných zprávách o výsledcích kontrolních akcí, prováděných orgány inspekce práce, resp. báňské správy.

Návrh řešení

	Výhody	Nevýhody
Varianta 1		• Nemožnost aktualizovat současnou právní úpravu • Nenaplnění závazků ve vztahu k EU • Zachování stavu, který nevyhovuje
Varianta 2	• Uvedení problematiky evidence a hlášení úrazů do souladu s národním právním řádem a právem EU • Zpřesnění statistického sledování • Zavedení možnosti elektronického podávání záznamu o úrazu • Aktualizace některých údajů	
Varianta 3		• Nerespektování práva EU • Faktická likvidace statistického sledování pracovních úrazů

Výběr nejvhodnějšího řešení

Varianta 2

Varianta 2 v souladu s právem EU zpřesňuje statistická sledování úrazů vzniklých na pracovišti a umožňuje přesněji analyzovat jejich výskyt, příčiny a zdroje jejich vzniku, jakož i skutečnosti, které nastaly, resp. byly zjištěny poté, co byl záznam o úrazu odeslán. Stanoví obligatorní náležitosti evidence v knize úrazů a odstraňuje nedostatky některých dosavadních ustanovení, které neodpovídají platnému právnímu řádu či potřebám praxe.

Návrh si nevyžádá dalších nároků na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty.

Kompetence ostatních resortů zůstanou nedotčeny.

II. Popis problému

Návrh na vydání nového právního předpisu spočívá zejména v nezbytnosti upravit formulář záznamu o úrazu. Tento formulář např. postrádá zcela běžně používaný údaj obsahující identifikační číslo organizace - IČO, identifikátor OKEČ je třeba nahradit v současné době používanou Klasifikací ekonomických činností (CZ-NACE), ukazuje se potřeba provázat údaje o druhu práce, požadované v záznamu, s kategorií zaměstnání (KZAM). Vedle těchto úprav je nutno některé údaje v záznamu zpřesnit, zejména pokud jde

o popis úrazového děje, jiné uvést do souladu s platným právním řádem, další pak doplnit s ohledem na nové skutečnosti, jejichž důležitost narůstá, např. uvedení povahy smluvního vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, resp. obchodního závazkového vztahu mezi podnikateli.

Snaha zpřesnit způsob vykazování úrazů, která se shora uvedenými skutečnostmi souvisí, vyvolává potřebu vrátit se k dříve osvědčené praxi zavedení pokynů k vyhotovení, neboť u některých částí záznamu se to, z hlediska praxe jak na straně zaměstnavatelů, tak i na straně orgánů inspekce práce a orgánů báňské správy, ukazuje účelným.

Stávající právní úprava nepředpokládá, že by zaměstnavatel sděloval délku pracovní neschopnosti úrazem postiženého zaměstnance, a záznam o úrazu podle nařízení vlády č. 494/2001 Sb., tento údaj neobsahuje. Evropská statistika pracovních úrazů však mezi požadovanými ukazateli, které jsou každoročně zjišťovány, dobu pracovní neschopnosti uvádí. Sledování vývoje délky pracovní neschopnosti však absence poskytování požadovaných dat značně komplikuje. V roce 2008 činila odhadovaná průměrná doba trvání pracovní neschopnosti u pracovních úrazů 49,78 kalendářních dnů a ve srovnání s rokem 2007 vzrostla o 3,16 dne. Zavedení takové evidence, která by přesněji zachytila délku jejího trvání, by mohlo zpřesnit získané údaje a zároveň uspokojivým způsobem zlepšit plnění závazků, které ve vztahu k EUROSTATu Česká republika má.

Nařízení vlády č. 494/2001 Sb. ve svém § 4 zaměstnavateli ukládá, aby záznamy o úrazu za uplynulý kalendářní měsíc zaslal příslušným subjektům do pátého dne následujícího měsíce. V případě, že k úrazu došlo zejména ke konci měsíce, nemusí být do odeslání záznamu dostatečně zjištěny všechny skutečnosti a informace o nich se pak k příslušným orgánům nedostanou. Vedle již zmíněné délky pracovní neschopnosti lze jmenovat další, v době odeslání záznamu o úrazu neznámé či možnému vývoji podléhající skutečnosti. Jde např. o délku hospitalizace úrazem postiženého zaměstnance, okolnosti úrazového děje apod.

Praxe ukazuje, že obtíže vznikají i v dalších oblastech. Nařízení vlády č. 494/2001 Sb. hovoří pouze o knize úrazů, do níž se všechny úrazy zapisují, nestanoví však již výslovně, které údaje je v ní nutno podchytit a odkazuje na záznam o úrazu. Praxe se dosti liší, v publikacích vytvořených na komerční bázi, které lze zakoupit, nejsou vždy všechny důležité údaje uvedeny, záznam o úrazu obsahuje údaje, které nejsou pro zápis v knize o úrazu nezbytné.

III. Návrh řešení

V návaznosti zejména na shora uvedené skutečnosti se navrhuje vydat nové nařízení vlády, kterým se stanoví způsob evidence úrazů a hlášení pracovních úrazů. Návrh nařízení vlády svým pojetím vychází z dosavadní právní úpravy, obsahuje však některé změny a doplnění s cílem odstranit v praxi zaznamenané nedostatky.

Navrhuje se, aby nové nařízení vlády stanovilo taxativní výčet údajů, které budou uvedeny v knize úrazů bez toho, že by stanovilo jejich grafickou úpravu. V případě, že k úrazu došlo u jiného zaměstnavatele, k němuž byl zaměstnanec zaměstnavatelem vyslán nebo dočasně přidělen, zapíše úraz do svých knih oba zaměstnavatelé.

Přílohou nařízení vlády má být nový vzor záznamu o úrazu, který odstraňuje nedostatky dřívějšího formuláře, uvedené v části II tohoto odůvodnění. Tak například předmět podnikání má být vymezen Klasifikací ekonomických činností (CZ-NACE), k názvu zaměstnavatele se uvede IČO, druh práce sjednaný v pracovní smlouvě se uvede též kategorií zaměstnání (KZAM). Pokud jde o vztah mezi úrazem postiženým zaměstnancem a zaměstnavatelem, resp. mezi podnikateli, doplní se i údaje o případném zaměstnání úrazem postiženého zaměstnance u agentury práce nebo dočasném přidělení k výkonu práce za účelem prohloubení kvalifikace u jiné právnické nebo fyzické osoby (§ 38a zákona č. 95/2004 Sb. a § 91a zákona č. 96/2004 Sb.), popř. údaj o tom, zda je úrazem postižený zaměstnanec osobou vykonávající činnosti nebo poskytující služby mimo pracovněprávní vztahy ve smyslu § 12 písm. a) až d) zákona č. 309/2006 Sb.

Jako součást záznamu o úrazu se navrhuje zařadit pokyny k vyhotovení, které poskytnou vysvětlení k položené otázce a pomohou k očekávanému vyhotovení.

Aby bylo dosaženo úplnosti poskytovaných informací, navrhuje se zavést další formulář pro hlášení změn k záznamu o úrazu. Předpokládá se, že k nezbytnosti podat dodatečné informace dojde zejména v případě, že úrazem postižený zaměstnanec na následky poškození zdraví při úrazu zemřel, což navazuje na ustanovení § 3 návrhu, podle něhož se pro jeho účely smrtelným úrazem rozumí takové poškození zdraví, na jehož následky úrazem postižený zaměstnanec nejpozději do 1 roku zemřel. Dalšími takovými údaji jsou pak délka pracovní neschopnosti, pokud neskončila před odesláním záznamu, délka hospitalizace, přesahuje-li 5 kalendářních dní ve stejném případě, a dále údaje o jiných změnách, např. jestliže až po odeslání záznamu došlo ke zjištění příčiny či zdroje úrazu nebo, v důsledku šetření, vznikla nutnost je korigovat. Mezi subjekty, kterým se úraz ohlašuje nebo kterým se zasílá záznam o úrazu, je uvedena mj. zdravotní pojišťovna, u které je úrazem postižený zaměstnanec pojištěn, i organizační jednotka příslušné pojišťovny, u které je zaměstnavatel pojištěn pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, neboť je účelné, aby příslušné informace obdržely i tyto pojišťovny.

Nařízení vlády připouští, aby záznam o úrazu a záznam o úrazu - hlášení změn zaměstnavatel zaslal v listinné podobě nebo i elektronicky, neboť tento druhý způsob nezpůsobí nadměrné administrativní ani finanční zatížení zaměstnavatelů. Elektronické formuláře budou zpřístupněny Ministerstvem práce a sociálních věcí na jeho webových stránkách.

IV. Ekonomický dopad

Přijetí předloženého návrhu nařízení vlády si nevyžádá další výdaje ze státního rozpočtu. Zavedením elektronického zasílání záznamu o úrazu a hlášení změn dojde ke snížení nákladů na přenášání údajů.

Pokud jde o podnikatelskou sféru, byly zjištěny následující skutečnosti:

Doba potřebná k vyhotovení 1 záznamu o úrazu v závislosti na složitosti, zejména na rozsahu podrobného popisu příčin a okolností úrazového děje, byla experimentálně zjištěna v rozmezí od 7 do 16 minut.

Na základě údajů za rok 2007, podle nichž průměrný měsíční výdělek včetně nákladů zaměstnavatele činil 29 284,20 Kč, což za 1 minutu činí 2,82 Kč, lze v souvislosti

s úrazovostí počítat se mzdovými náklady na vyhotovení jednoho záznamu o úrazu (v případě hlášení změn k záznamu bude tato částka nižší) ve výši od 19,74 Kč do 45,12 Kč.

Pokud jde o písemnou formu vyhotovení formuláře, budou dále náklady činit 1,85 Kč za tiskopis a poštovné. V případě, že si zaměstnavatel opatří formulář dálkovým přístupem, budou náklady činit 0,48 Kč za 3 listy papíru a poštovné, v případě elektronického formuláře odeslaného elektronickou cestou nevzniknou v této souvislosti náklady žádné.

Lze tedy konstatovat, že velké organizaci by ročně mohly vzniknout náklady v rozmezí 37 až 85 Kč, v malé organizaci by pak náklady mohly činit od 0,59 Kč do 1,35 Kč. Výše nákladů však může být ovlivněna i charakterem ekonomické činnosti, takže v odvětví výroby základních kovů a hutních výrobků by mohly administrativní náklady ročně činit 280 až 640 Kč, v lesnictví a souvisejících činnostech 121 až 277 Kč a ve výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení) pak mohou dosáhnout asi 90 až 205 Kč ročně.

Ačkoli nelze považovat náklady spojené se zasíláním zaváděných formulářů za významné, mohou mít i motivační, a tedy pozitivní efekt pro snižování úrazovosti a zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

V. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s komunitárním právem, mezinárodními smlouvami a dalšími právními předpisy

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, odpovídá zmocnění, obsaženému v jeho § 105 odst. 7. Návrh respektuje zásadu rovnosti mezi muži a ženami, není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, nemá dopad na životní prostředí a významně neovlivňuje podnikatelské prostředí.

Návrh je v souladu s právem Evropské unie. Navrhovaná právní úprava zapracovává směrnici Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavedení opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci a dále navazuje na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 ze dne 16. prosince 2008 o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a s Evropskou statistikou pracovních úrazů (ESAW). V souvislosti s ochranou osobních údajů návrh nařízení vlády navazuje rovněž na směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, které odpovídá zákonu č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zvláštní část

K § 1

Ustanovení odkazuje na relevantní předpisy Evropské unie a dále stanoví předmět navrhované právní úpravy v souladu se zmocněním, obsaženým v § 105 odst. 7 zákoníku práce.

K § 2

S cílem sjednotit po obsahové stránce údaje, které musí zaměstnavatel do knihy úrazů zapisovat, stanoví toto ustanovení taxativní výčet údajů, které musí evidence v knize úrazů obsahovat. Tato povinnost vést evidenci v knize úrazů se vztahuje rovněž na osoby uvedené v § 12 písm. a) až d) zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Návrh představuje určitý odklon od dosavadní právní úpravy, která předpokládala, že se do knihy úrazů zapíše vše to, co se zapisuje do záznamu o úrazu. Významné omezení rozsahu i povahy představuje snížení administrativní náročnosti pro zaměstnavatele. V souladu s § 105 odst. 2 zákoníku práce vede zaměstnavatel v knize úrazů evidenci o všech úrazech, k nimž na pracovišti došlo. Návrh dále stanoví, že v případě, že k úrazu došlo u jiného zaměstnavatele, k němuž byl úrazem postižený zaměstnanec vyslán nebo dočasně přidělen, provedou zápis do knihy úrazů jak tento zaměstnavatel, tak i zaměstnavatel, k němuž je zaměstnanec v pracovním poměru. Souvisí to zejména se skutečností, že podle § 105 odst. 1 zákoníku práce objasnění příčin a okolností vzniku tohoto úrazu přísluší zaměstnavateli, u něhož k úrazu došlo, zákon mu ukládá i další povinnosti, mimo jiné i bez zbytečného odkladu informovat zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, který další relevantní kroky, např. vyhotovení záznamu o úrazu či ohlášení pracovního úrazu, provede již sám. Zaměstnavatel zaměstnanci na jeho žádost vydá kopii zápisu v knize úrazů, která je často pro zaměstnance první doklad, který zachycuje průběh úrazového děje.

K § 3

Vymezení, co se pro účely evidence a hlášení úrazů rozumí smrtelným pracovním úrazem, je v podstatě převzato z dosavadní právní úpravy, neboť v praxi nečinilo aplikační obtíže. Smrtelným pracovním úrazem je tedy nejen úraz, který způsobil smrt bezprostředně po úrazu, ale i takové poškození zdraví, na jehož následky zaměstnanec do jednoho roku zemřel.

K § 4

Povinnost ohlásit pracovní úraz je založena ustanovením § 105 odst. 4 zákoníku práce.

Na základě požadavku Českého báňského úřadu a pro potřeby jeho vrchního dozoru se ukládá, podléhá-li jeho vrchnímu dozoru činnost, pracoviště nebo technické zařízení, kde k pracovnímu úrazu došlo, ohlásit příslušnému obvodnímu báňskému úřadu závažný pracovní úraz, definovaný v právních předpisech, na které ustanovení odkazuje. Institut závažného pracovního úrazu je zaveden v zákoně č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, a na něj navazujících prováděcích právních předpisech. Vzhledem k tomu, že v ostatních sektorech tento institut zaveden není, bylo v případě právnických a fyzických osob, které podle jiného právního předpisu podléhají kontrole orgánů inspekce práce, zvoleno vymezení hranic hospitalizace delší 5 (kalendářních) dnů. Povinnost ohlásit pracovní úraz podle odst. 1 písm. d) a e) je odůvodněna požadavkem uvedených orgánů na možnost věnovat závažnému případu ihned zvýšenou pozornost, resp. přímo se zúčastnit šetření příčin a okolností vzniku úrazu. Mezi subjekty, kterým se ohlašuje pracovní úraz i smrtelný pracovní úraz je uvedena zdravotní pojišťovna, u které je (byl) tímto úrazem postižený zaměstnanec pojištěn ve smyslu § 45 odst. 4 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

K § 5

Záznam o úrazu je komplexní písemnou informací o úrazu, která následuje po ohlášení úrazu. Podle § 105 odst. 1 zákoníku práce je zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, kromě zjištění osoby úrazem postiženého zaměstnance a dalších údajů, povinen objasnit příčiny a okolnosti jeho vzniku a do jejich zjištění neměnit stav na místě. Je proto zřejmé, že takové úkony je nutno uskutečnit urychleně tak, aby byl sice objektivně zjištěn úrazový děj, ale aby nebylo zbytečně bráněno dalšímu provozu na pracovišti. Návrh nařízení vlády proto ukládá zaměstnavateli úrazem postiženého zaměstnance vyhotovit záznam o úrazu ve lhůtě stanovené na 5 pracovních dnů ode dne, kdy se o úrazu dozvěděl.

V příloze č. 1 k návrhu nařízení vlády je uveden vzor záznamu o úrazu. Navrhuje se návrat k osvědčené praxi a zahrnout do nového formuláře pokyny k vyhotovení, jejichž cílem je pomoci zaměstnavateli, a to zejména v případě malých a středních podniků, při jeho vyhotovení. Pokyny k vyhotovení záznamu o úrazu jsou součástí záznamu o úrazu.

K § 6

Právní úprava zasílání záznamu o úrazu byla v podstatě převzata z dosavadní právní úpravy. Platí, že zaměstnavatel zašle záznamy o úrazu souhrnně, vždy za uplynulý kalendářní měsíc ve lhůtě nejpozději do pátého (kalendářního) dne následujícího měsíce. Mezi subjekty, jimž se zasílají záznamy o úrazu, je uvedena organizační jednotka příslušné pojišťovny, u které je zaměstnavatel pojištěn pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, neboť je nutné, aby i tato pojišťovna pro účely odškodňování tyto informace obdržela. Totéž platí i pro záznam o úrazu u smrtelného pracovního úrazu upraveného v § 7.

K § 7

Podstata právní úpravy zasílání záznamu v případě smrtelného pracovního úrazu zůstala zachována. V tomto případě se záznam nezasílá souhrnně jednou za měsíc, ale s ohledem na ojedinělost a zejména závažnost takové události do 5 (kalendářních) dnů ode dne, kdy se zaměstnavatel o úrazu dozvěděl. Dosavadní právní úprava stanovila počátek běhu lhůty pro zaslání záznamu o úrazu dnem ohlášení. To by však mohlo znamenat prodloužení této lhůty, což v daném případě není žádoucí. Návrh proto stanoví počátek lhůty pro zaslání záznamu v případě smrtelného pracovního úrazu na den, kdy se zaměstnavatel o této události dozvěděl.

K § 8

Navrhuje se zavést nový formulář pro záznam o úrazu – hlášení změn. Záznam o úrazu – hlášení změn je povinen zaměstnavatel vyhotovit, pokud se po odeslání záznamu o úrazu následně dozví o skutečnostech, které vedou ke změně v něm uvedených údajů. Účelem je zejména zpřesnit statistická sledování údajů, které nastaly poté, co byl záznam o úrazu odeslán, a pro posouzení události jsou významné. Specifickou dimenzi má v této souvislosti poskytování požadovaných dat podle Evropské statistiky pracovních úrazů (ESAW), kde je pamatováno i na délku pracovní neschopnosti. Pokud její délka překročila dobu, kdy byl záznam o úrazu odeslán, není možné ji přesně určit. Dosud jsou údaje získávány cestou

odhadů za pomoci výsledků statistického výkazu Nem Úr 1 – 02. Tento zdroj je však pouze orientační, neboť nabízí údaje za celý podnik a nikoli podle jednotlivých případů, jak to požaduje statistika ESAW.

Vedle údajů o délce pracovní neschopnosti pamatuje návrh na data týkající se případu, kdy po odeslání záznamu o úrazu délka hospitalizace přesáhla 5 dnů, kdy k úmrtí zaměstnance následkem pracovního úrazu došlo později nebo kdy byly dodatečně zjištěny změny v posouzení zdroje nebo příčiny úrazu. Hlášení změn se zašle subjektům, kterým se zasílá záznam o úrazu, a odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve lhůtě stejné jako záznam o úrazu, tedy nejpozději do pátého pracovního dne následujícího měsíce.

Vzor záznamu o úrazu – hlášení změn je uveden v příloze č. 2 nařízení vlády.

K § 9

Návrh nařízení vlády umožňuje, aby záznam o úrazu a záznam o úrazu – hlášení změn bylo možno zaslat elektronicky nebo v listinné podobě, s tím, že je elektronická forma upřednostněna. Elektronický formulář záznamu o úrazu resp. záznamu o úrazu – hlášení změn bude ve formátu zfo. Cílem této právní úpravy je v případě elektronického odeslání urychlit jejich vyhotovení a snížit náklady s tím spojené.

K § 10

Nařízení vlády č. 494/2001 Sb. nelze novelizovat, neboť se opírá o zrušené zmocnění. V zájmu provedení potřebných změn je proto nutné vydat právní úpravu novou a stávající právní předpis zrušit.

K § 11

Je žádoucí, aby se nový způsob evidence a hlášení pracovních úrazů, bude-li přijat, začal aplikovat od nového kalendářního roku.

K příloze č. 1 – záznam o úrazu

Formulář záznamu o úrazu byl v zásadě ponechán ve stávající podobě, která se osvědčila, pouze byl v zájmu snížení administrativní náročnosti zjednodušen, v některých případech byl aktualizován a uveden do souladu s platným právním řádem. V samotném úvodu formuláře byly doplněny k výběru údaje konkretizující, o jaký úraz se jedná, což usnadní orientaci adresátů záznamu. Dosud byla obdobná otázka obsažena až v části D 5.

V části A se doplňuje identifikační číslo zaměstnavatele, analogicky je tento údaj doplněn i u jiného zaměstnavatele, uvedeného v části B. V bodech 2 částí A i B byl OKEČ nahrazen údajem z Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE). Protože nelze vyloučit, že zaměstnavatel má více předmětů podnikání, upřesňuje se, v rámci kterého předmětu podnikání k úrazu došlo. Bod A 5 byl z hlediska posloupnosti a logiky věci přesunut do části C jako bod 5.

V části B byl doplněn údaj „místo, kde k úrazu došlo“ i u zaměstnavatele, k němuž byl zaměstnanec vyslán nebo dočasně přidělen. V části C se v bodě 4 nově upřesňuje druh práce podle Kategorii zaměstnání (KZAM). Rozšířeny byly v bodě 7 této části údaje o právním poměru zaměstnance a zaměstnavatele resp. podnikatelů. Existující údaje byly doplněny o údaj, zda jde o osobu vykonávající činnosti nebo poskytující služby mimo pracovněprávní vztahy (§ 12 písm. a) až d) zákona č. 309/2006 Sb.), případně o zaměstnance agentury práce nebo dočasně přiděleného k výkonu práce za účelem prohloubení kvalifikace u jiné právnické nebo fyzické osoby (§ 38a zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů, § 91a zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů). Jde o specifické kategorie, jejichž důležitost roste a jejichž úrazovost je nutno rovněž sledovat.

Doplněn byl i údaj o ukončení pracovní neschopnosti, pokud se tak stalo do odeslání záznamu o úrazu.

Vypuštěn byl bod C 9 o tom, zda měl postižený kvalifikaci pro daný výkon práce. Praxe ukázala, že zaměstnavatelé téměř vždy odpovídají kladně, i když tomu tak nebylo a tato otázka se stala pravidelným předmětem šetření. Z tohoto hlediska je takto formulovaný dotaz nadbytečný.

V části D 6 otázky směřují na zdroj úrazu a v případě dvou možností se vyskytovaly výkladové obtíže. Z hlediska potřeb praxe proto údaj „kontakt se strojním zařízením nebo jeho částí“ byl nahrazen údajem „stroje a zařízení přenosná nebo mobilní“ a údaj „stroje hnací, pomocné, obráběcí, pracovní“ údajem „stroje a zařízení stabilní“.

V části D 7 byl, v souladu s právním řádem, vypuštěn dotaz na již nepoužívaný pojem „porušení pracovní kázně“ a nahrazen slovy „porušení předpisů vztahujících se k práci nebo pokynů zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance“.

Doplňuje se nově bod D 8 obsahující dotaz, zda u úrazem postiženého zaměstnance byla zjištěna přítomnost alkoholu nebo jiných návykových látek.

Bod D 9 byl jinak formulován, aby lépe postihl skutečnosti, které mají být uvedeny. Proto je zde použit pojem „úrazový děj“.

Část obsahující podpisy byla přizpůsobena možnosti elektronického vyhotovování a odesílání záznamu o úrazu, bližší podrobnosti jsou uvedeny v pokynech k vyhotovení záznamu.

Pokyny k vyhotovení záznamu o úrazu jsou součástí formuláře. Jde o návrat ke starší praxi, která se osvědčila, neboť návod k některým složitějším bodům pomůže eliminovat nesprávné vyhotovení, dodatečnou korespondenci související s opravami či doplněními a může významně přispět ke snížení administrativní náročnosti vyhotovení záznamu o úrazu.

K příloze č. 2 – záznam o úrazu – hlášení změn

Formulář uvedený v příloze č. 2 je podstatně jednodušší z hlediska množství údajů a způsobu jeho vyhotovení. S ohledem na jeho nezbytnost bylo dbáno na co nejnížší administrativní náročnost. Vychází se zejména z toho, že podstatné náležitosti jsou uvedeny již v záznamu o úrazu a elektronické zpracování dat adresátům umožňuje propojení hlášení změn s prvním dokumentem.

Identifikační údaje mohou být proto dosti stručné a formulář pak navrší na nejčastěji se vyskytující změny, uvedené v § 8 návrhu nařízení vlády. S cílem zjednodušit věc pro zaměstnavatele umožňuje formulář velmi snadné vyplnění buď volbou ano/ne nebo dopsáním data, resp. dat. Jiné změny mohou spočívat např. v dodatečném zjištění či přehodnocení zdroje či příčiny úrazu, popř. v jiných skutečnostech, které je obtížné všechny výslovně obsáhnout.